Miljøforeningen på Tuse Næs fremlægger her følgende forslag til udtagninger af areal på Tuse Næs til den kommende omlægningsplan for trepartsområdet Isefjord og Roskilde Fjord.
Baggrunden for forslagene til omlægning på Tuse Næs er primært forankret i:

1. Drikkevand og grundvandsbeskyttelse

2. Reduktion af næringsstofudledning til Isefjord

3. Mere beskyttet natur og sammenhængende arealer for optimering af biodiversitet og rekreative formål

1. Drikkevand

Beskyttelse af drikkevand/grundvand indgår ikke i trepartsaftalen, men MFTN mener, at det vil være yderst fornuftigt at se på de synergier, der kan opstå og udnyttes i forhold til udtagning af landbrugsarealer. Stat og kommune er forpligtet til at sikre drikkevandsforsyningen, og i 2027 kommer der yderligere nye statslige regler for grundvandsbeskyttelse. I samme år skal EU's vandrammedirektiv være opfyldt med god økologisk tilstand i både grundvand, søer, å-løb og fjorde.

På Tuse Næs findes både et terrænnært grundvandsmagasin, et regionalt magasin (som eneste sted i Holbæk Kommune), samt to dybe grundvandsforekomster). Den nuværende drikkevandskvalitet er stadig rimelig god, men det er tydeligt, når man ser på målingsresultater fra Jupiterdatabasen, at det er et spørgsmål om tid før landbrugsbetinget aktivitet på jordoverfladen vil påvirke grundvandet negativt med fx nitrat (høj sulfatkoncentration vidner om senere risiko for nitratforurening).

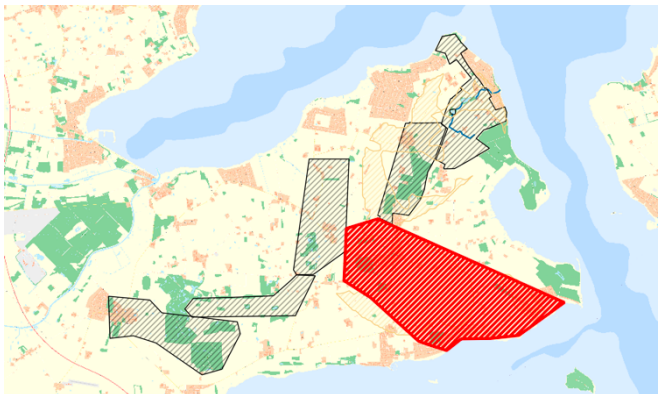
Hvis vi skal fremtidssikre rent drikkevand på Tuse Næs mener vi, at dette parameter bør veje lige så tungt som fx kvælstofreduktion til Isefjord. Hvis ikke statslige midler bruges på at sikre drikkevandet nu, så er det forbrugerne/borgerne som skal betale en meget høj regning senere hen. Dette vil vi gerne undgå for fremtidige generationer.

Vi har brugt følgende baggrundsparametre for udpegningerne i relation til drikkevand/grundvand:

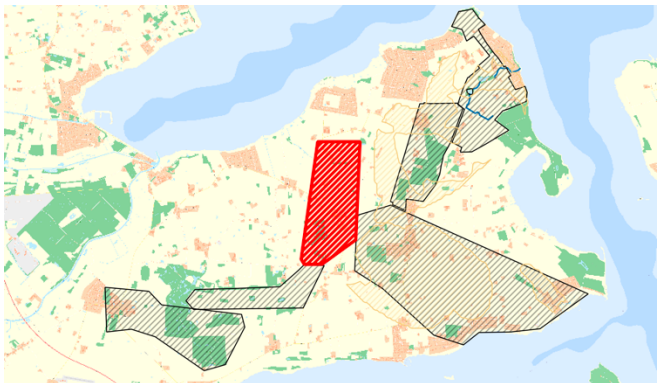
- De grundvandsdannende områder (der hvor der samles mest regnvand på overfladen)
- De nitratfølsomme indvindingsområder (VP3)
- Kildepladsbeskyttelse ved vandboringerne (inkluderer BNBO)

Nogle områder er sammenfaldende, dog er der en væsentlig forskel på de nitratfølsomme indvindingsområder og de grundvandsdannede områder.

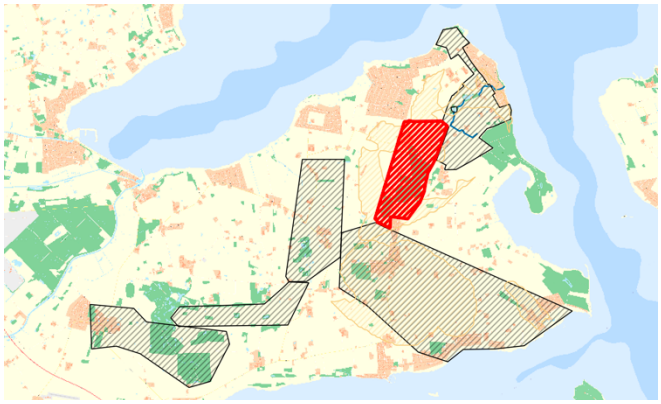
Forslag til omlægningsarealer baseret på grundvandsbeskyttelse:

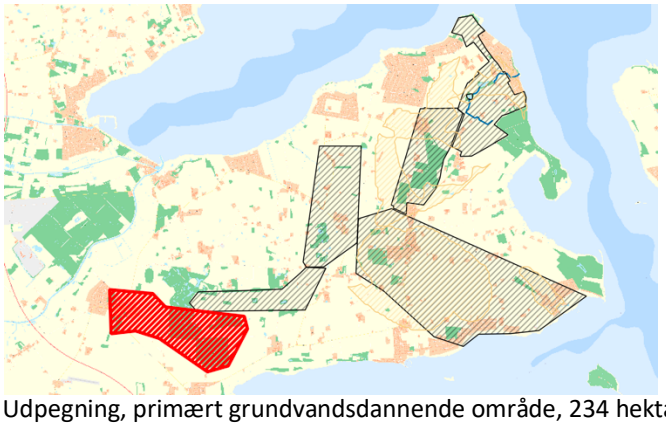
Udpegning, primært nitratfølsomt indvindingsområde samt grundvandsdannende område, 659 hektar

Udpegning, primært grundvandsdannende område, 209 hektar

Udpegning, primært grundvandsdannende område, 154 hektar

Udpegning, primært grundvandsdannende område, 234 hektar

2. Reduktion af næringsstofudledning

I baggrundsmaterialet for trepartsaftalen, bl.a. udkast til vandområdeplaner 2021-2027, ses der et meget stort behov for kvælstofreduktion til særligt Indre Isefjord: 542,9 Tons kvælstof pr. år. Hvis dette mål skal opfyldes, skal der udtages meget store områder med landbrugsdrift på alle arealer, der afvander til Isefjorden, heri blandt Tuse Næs.

Eftersom der ikke er mange lavbundsarealer på Tuse Næs, vil det være fordelagtigt at se på, hvor der fremkommer mest reduktion pr. hektar, således at mindst muligt robust landbrugsjord skal udtages. Disse arealer vil ofte være strandenge og lignende arealer som grænser ned til fjorden. Derfor bruger vi det nyeste retentionskort som baggrund for udpegningsforslag.

Vi foreslår en slags randzone til fjorden hele vejen rundt om Tuse Næs. Denne randzone foreslås til at fylde mellem 500-1000 meter ind i landet fra strandkanten. Baggrunden herfor, er at give denitrifikationsprocessen tid, og dermed minimere kvælstofudvaskningen til fjorden. Størstedelen af disse arealer er i forvejen udlagt i græs (strandenge), og dyrkes ikke intensivt. Der vil være områder med særligt sommerhusbeboelse, disse kan ikke medregnes i "randzonen".
På vores oversigtskort s. 7 over omlægningsforslaget er randzonen ikke indtegnet.

Foreslået "randzone" 500-1000m fra strandkanten rundt om hele Tuse Næs.

Genetablering af rørlagt vandløb samt større sammenhængende beskyttet naturområde

Vi foreslår at udtage et større sammenhængende område på nord/øst-spidsen af Tuse Næs. Dette indebærer et vandløbsrestaureringsprojekt, som netop har til formål at reducere og forsinke udledningen af særligt kvælstof til Isefjorden.
Vi foreslår en udvidelse af det strengt beskyttede Natura 2000 område Udby Vig (Hønsehalsskoven), så det kan forbindes med et større moseområde ("Lungerne") samt strandengene ned mod fjorden. En del af landbrugsjorden i dette område har hældningsgrader på mellem 6 og 12 grader, og her vil det være optimalt at udtage landbrugsjorden og genetablere områdets naturlige hydrologi, for på den måde at begrænse næringsstofudledningen.

På vest-siden af Hønsehals skov udspringer en kilde som tidligere har været et åbent vandløb. Vandløbet løber mod moseområdet "Lungerne", og derfra videre ud igennem sommerhusområdet Løserup Strand og til fjorden. Vandløbet er rørlagt under jorden og ikke synligt, men en del af de marker det krydser har vintervåde områder.

Historiske målebordsblade viser det tidligere åbne vandløb

Drænet der forbinder søerne ved ”Lungerne” med udløbet til fjorden har i rigtig mange år været i stykker/faldet sammen, og dermed ikke udledt store mængder vand til Isefjorden. Drænet blev for lidt over et år siden repareret, og det har resulteret i en langt større næringsstofmængde udledt til fjorden. Denne udledning påvirker badestranden ved Løserup Strand voldsomt, hvor algeopblomstring nu breder sig hurtigt. Denne udvikling ønsker vi standset hurtigst muligt, for at bremse forureningen af fjorden.

Algeopblomstring ved badestranden Løserup Strand på begge sider af drænets udløb. Maj 2025

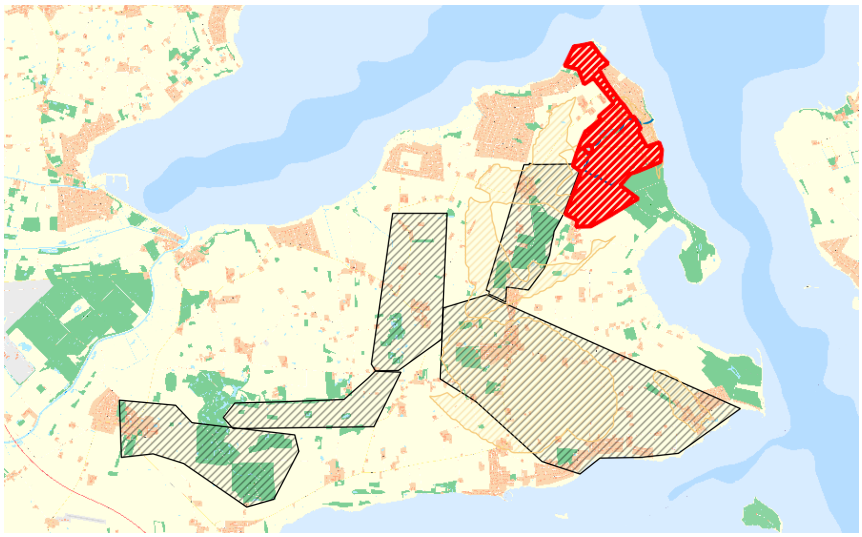
Vores forslag er at udtage arealer til skov/natur rundt om ”Lungerne” samt restaurere/genetablere vandløbet fra skoven mod fjorden. Eneste sted vandløbet skal være rørlagt er igennem sommerhusområdet – her foreslår vi en bedre rørlægning, således at vandet ikke løber over pga. tilstopning.

Forslag til genetablering af vandløb

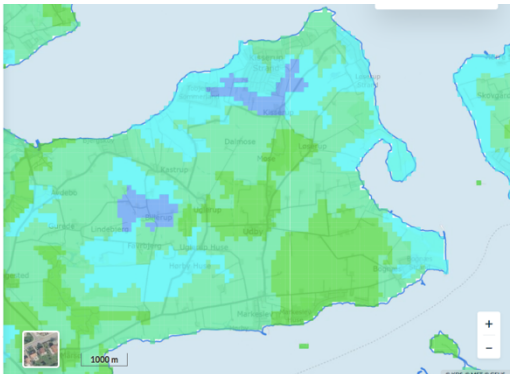
Så stor en del af vandløbet som muligt foreslås åbnet, således at det naturlige forløb genskabes. På den måde kan nogle af nærringsstofferne omsættes inden de når fjorden. De to store søer som udgør "Lungerne", vil i sig selv omsætte en del nærringsstof, da vandstrømmen igennem dem normalt vil være ret langsom.

For at give området bedst mulige betingelser foreslås en udtagning af landbrugsareal omkring "Lungerne" og den åbnede del af vandløbet. Disse arealer kan så fungere som forbindelsesled til Hønsehalsskoven, og på den måde udgøre et større sammenhængende naturområde som vi foreslår udpeges til strengt beskyttet naturområde.

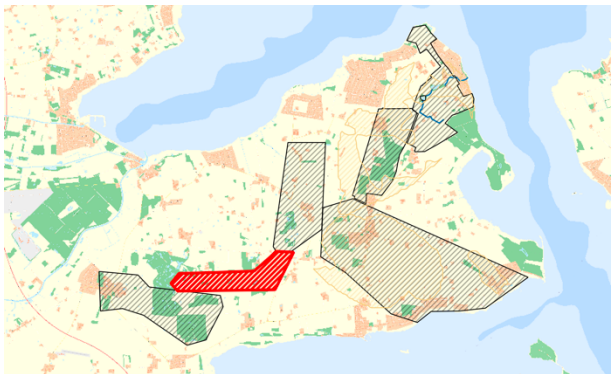

Udpegning, primært nærringstofreduktion til Isefjord samt større sammenhængende beskyttet naturområde, 176 hektar

Mellem Hagested og Uglerup foreslår vi en grøn korridor, som er placeret i et område med lav kvælstofretention (lyseblå). Området fungerer som forbindelsesled mellem det grundvandsdannende område ved Hagested samt det grundvandsdannende område ved Kastrup/Uglerup, og kan på den måde bidrage til et sammenhængende naturområde.

Kvælstofretention (40-60%)

Udpegning, primært lav retention, 115 hektar

En stor del af arealet her har en terrænhældning på mere end 12 grader, hvilket yderligere bidrager til en lav kvælstofretention og (på grund af) jorderosion.

3. Mere beskyttet natur og sammenhængende arealer for optimering af biodiversitet og rekreative formål

På Tuse Næs er der i forvejen et internationalt beskyttet naturområde – Natura 2000 nr. 155 Udby Vig, som indeholder mange sjældne dyr og planter. Derudover findes mange småbiotoper rundt om på halvøen samt skovene Hønsehals skov, Bognæs skov og Mosemark skov.
For at kunne leve op til EU's biodiversitetsstrategi skal 30% af Danmarks natur være beskyttet i 2030 (og 10% være strengt beskyttet). I trepartsaftalen ligger også krav om store arealer til skovrejsning samt meget mere sammenhængende natur.

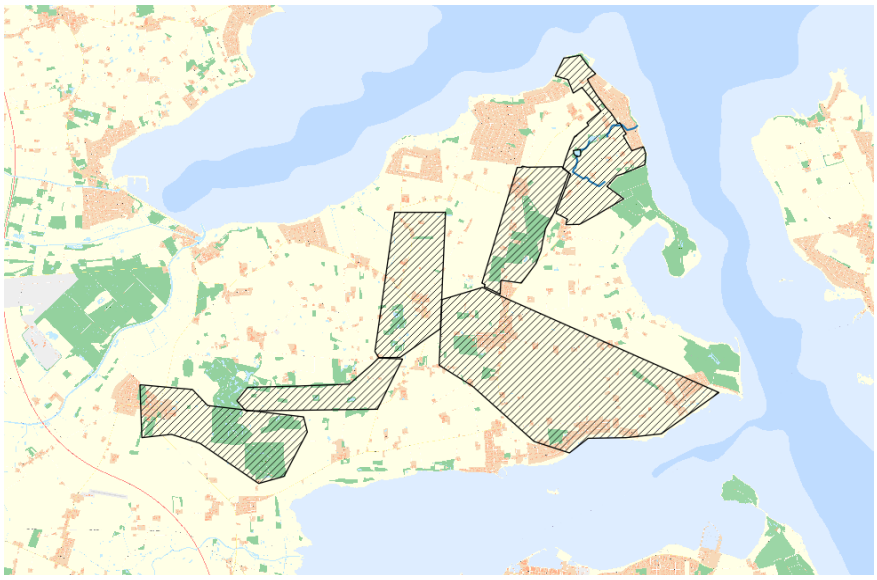
Vi mener, at det vil være meget fordelagtigt at inddrage natur (både genopretning samt etablering) som en synergieffekt sammen med kvælstofreduktion og grundvandsbeskyttelse.

Derfor foreslår vi, at de udpegede områder til sammen kan danne større sammenhængende naturarealer ovenpå de arealer der både er nitratfølsomme og grundvandsdannede. Om disse arealer beplantes med skov, udlægges til permanent græs eller på anden måde ekstensiveres i forhold til nuværende intensiv landbrugsdrift, kan defineres senere.

Derudover har vi vægtet højt, at få forbundet de rekreative områder til de lidt større byområder som fx Udby, hvor en grøn korridor føres fra bymidten og ud til Udby Vig.
Sammen med den foreslåede omkransende randzone langs strandkanten på hele Tuse Næs, vil det kunne give store biodiversitetsfordele samt mange muligheder for rekreative formål (trampestier mv.).

Sommerhusområderne som ligger ud til strandkanten både ved Kisserup, Tobjerg og Løserup er udtaget af vores udpegninger. Det er boligmasse som vi ikke umiddelbart kan inddrage i vores forslag. Men vi kan opfordre til fornuftig kloakering, således at disse boligområder begrænser næringsstofudledningen mest muligt til Isefjorden og Lammefjorden.

Samlet forslag til omlægningsplan for Tuse Næs:

I alt 1547 hektar